

Urbanity in the periphery, Stockholm, 28–30 augusti 2019

Den extraordinära stadshistoriska konferensen Urbanity in the periphery lockade drygt 60 deltagare från alla nordiska länderna, utom Island, men inklusive Estland, vars historiker ofta har anledning att besöka Stockholmsarkiven.

Stads- och kommunhistoriska institutets 100-årsjubileum föranledde sammandragningen, som inkluderade besök på Stadshuset, Stadsmuseet samt Stadsarkivets nya lokaler på Liljeholmskajen. Konferensen försiggick främst i Sveriges Kommuner och Landstings (SKL, sedermera Sveriges Kommuner och Regioner, SKR) byggnad på Hornsgatan, lämpligt nog, då Svenska stadsförbundet 1919 grundade ”sannolikt världens äldsta stadshistoriska institut”, för att citera ur jubileumsskriften *Städer och kommuner: Ett institut firar hundra år*, under redaktörskap av Heiko Droste. Han är sedan 2015 även Institutets föreståndare, samt i enlighet med stadgarna professor i stadshistoria vid Stockholms universitet – liksom tidigare Nils Herlitz, Nils Ahnlund, Folke Lindberg, Ingrid Hammarström, Christer Winberg och Lars Nilsson.

I sitt inledningsanförande framhävde SKL:s ordförande Anders Knapé värdet av den stadshistoriska forskningen och hoppades på ytterligare 100 år av samarbete, mellan forskare och de myndigheter – alltså kommuner och regioner – som med bistånd av erfarenheten försöker leda den urbana utvecklingen.

Konferensdeltagarnas presentationer utgick mest från nationella studier av det urbana, men i diskussionerna infördes gång efter annan ett jämförande nordiskt perspektiv. Forskarinsatser under ett sekel har behandlat många intressanta stadshistoriska frågor, men också formulerat nya forskningsproblem. Peter Clarke framhävde i sin föreläsning, att städernas betydelse i Norden, där Skottland något överraskande inkluderades, länge har underskattats. Lars Nilsson föreslog med fokus på Sverige, att urbanisering varierar cykliskt, i likhet med ekonomisk-historisk utveckling, med över-

gångar från handel till industri och vår tids serviceekonomi.

Intressanta forskningsproblem berör vidare skillnader mellan de nordiska länderna, mot bakgrund av flera grundläggande likheter i kulturellt, ekonomiskt och politiskt hänseende, men också mot bakgrund av städernas uppenbara mångfald, gränsöverskridande likheter såsom de nordiska städernas gemensamma läge vid utkanten av stadssystemen i Europa, med sina äldre och alltjämt mer tätbefolkade städer. Även naturens roll i det glest urbaniserade Norden var ett återkommande spörsmål, som borde ge anledning till mer systematiska jämförelser.

Konferensen hade ett brett och inkluderande anslag. Det är visserligen inte förvånande att universitetsanställda historiker leder de flesta stadshistoriska projekt, men det kan förväntas att arkeologer och filologer ansluter när den äldre medeltiden utforskas. Liksom att sociologer och statsvetare tar vid när vi behandlar dagens kommuner och landsting eller, som det heter från och med januari 2019, regioner.

Stadshistoria är dessutom ett fält som lockar en vidare publik, vilken gärna söker sig till museer och arkiv, vars representanter deltog aktivt i konferensen jämte företrädare för hembygdsrörelsen samt arkitekter. Praktiker som på olika vis bevarar eller omvandlar städernas fysiska gestalter kan som forskare reflektera över grunderna för de avgörande besluten.

Den jämförande, territoriellt gränsöverskridande ansatsen, liksom viljan att engagera många olika discipliner och praktiker kännetecknar även de europeiska stadshistoriska konferenserna, som arrangeras vartannat år av European Association for Urban History. Nästa stora möte för nordiska stadshistoriker – i vid mening – är därför EAUH Antwerpen, i september 2020.

Umeå universitet

ROLF HUGOSON